

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 5 marca 2025 r.

Pozycja 122

POSTANOWIENIE

z dnia 3 października 2024 r.

Sygn. akt Ts 322/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Michał Warciński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Parafii Rzymskokatolickiej [...] w P. o zbadanie zgodności:

art. 292 w związku z art. 172 § 1 w związku z art. 285 § 1 i 2 w związku z art. 305⁴ w związku z art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, ze zm.) w zakresie:

- „w jakim umożliwiają nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu w dobrej wierze na nieruchomości przywróconej skarżąc[ej] w drodze postępowania regulacyjnego przyznanej w stanie wolnym od obciążeń na podstawie art. 61 ust. 1 pkt 2 i art. 63 ust. 1 pkt 2 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347, ze zm.), dalej zwanej jako ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego”,
- „uniemożliwiającym przerwanie biegu zasiedzenia służebności przesyłu na nieruchomości będącej przedmiotem postępowania regulacyjnego do czasu przyznania prawa własności tej nieruchomości w stanie wolnym od obciążeń w postępowaniu regulacyjnym prowadzonym z udziałem przedstawiciela Skarbu Państwa na mocy orzeczenia Komisji Majątkowej z 11 grudnia 1996 r., zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt 2 i art. 63 ust. 1 pkt 2 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego”,

z art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1-3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 7 grudnia 2023 r. (data nadania) Parafia Rzymskokatolicka [...] w P. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżąca jest właścicielką działek nr [...] położonych w miejscowości S., obręb K., dla których prowadzona jest księga wieczysta o nr [...] przez Wydział V Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w G. oraz działki nr [...], położonej w miejscowości S., obręb K., dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze [...] przez Wydział V Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w G. Własność powyższych działek została przyznana skarżącej orzeczeniem Komisji Majątkowej w Warszawie z 11 grudnia 1996 r. (sygn. akt [...]) jako własność nieruchomości zamiennej za nieruchomości trwale rozdysponowane, których zwrot był niemożliwy. Przez nieruchomości skarżącej, tj. działki nr [...], przebiegają słupy i linie elektroenergetyczne napowietrzne, których właścicielem jest ENEA Operator sp. z o.o. z siedzibą w P. (dalej: przedsiębiorstwo energetyczne). Sąd Rejonowy w W. postanowieniem z 14 marca 2019 r., sygn. akt [...], ustanowił na wniosek skarżącej służebność przesyłu na wyżej wymienionej nieruchomości. Postanowienie to nie uprawomocniło się, gdyż w Sądzie Okręgowym w P., w sprawie o sygn. akt [...], jest rozpoznawana apelacja złożona przez przedsiębiorstwo energetyczne. Postępowanie to zostało zawieszono na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny sprawy o sygnaturze akt P 10/16.

Mimo powyższego postępowania, Sąd Rejonowy w P. Wydział IX Cywilny wyrokiem z 17 maja 2022 r. (sygn. akt [...]) oddalił powództwo skarżącej o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i orzeczenie, że pozwane przedsiębiorstwo energetyczne zobowiązane jest zapłacić skarżącej kwotę 2265 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 września 2016 r. do dnia zapłaty, o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Apelacja skarżącej została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w P. Wydział II Cywilny Odwoławczy z 2 czerwca 2023 r. (sygn. akt [...]). Orzeczenie to, doręczone pełnomocnikowi skarżącej 8 września 2023 r., wskazane zostało jako ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 21 lutego 2024 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 27 lutego 2024 r.) wezwał skarżącą do złożenia, wraz z czterema kopiami, pełnomocnictwa szczególnego uprawniającego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącej przed Trybunałem Konstytucyjnym w odniesieniu do sprawy, w związku z którą została złożona skarga konstytucyjna oraz do doręczenia, wraz z czterema kopiami, odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem wyroków, decyzji lub innych rozstrzygnięć (wraz z uzasadnieniami) potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej, w szczególności wyroku Sądu Rejonowego w P. z 17 maja 2022 r., sygn. akt [...].

Skarżąca złożyła w Trybunale wymagane dokumenty 5 marca 2024 r. (data nadania).

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 5 czerwca 2024 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 13 czerwca 2024 r.) wezwał skarżącą do sprecyzowania przedmiotu zaskarżenia przez wyjaśnienie, czy jest nim wskazany na stronie 1 skargi (po słowach: „wnoszę o: 1. stwierdzenie niegodności”): „art. 292 w zw. z art. 172 § 1 w zw. z art. 285 § 1 i 2 w zw. z art. 305⁴ w zw. z art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610 ze zm.)”, czy wskazany na stronie 2 skargi (po słowach: Określam przedmiot skargi konstytucyjnej wskazując na naruszenie przepisów:): „– art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 285 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. w zw. z art. 352 § 1 k.c. w zw. z art. 61 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego”.

Skarżąca została także wezwana do nadesłania, wraz z czterema kopiami, odpisu lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii kompletnego orzeczenia z dnia 11 grudnia 1996 r. wydanego przez Komisję Majątkową w Warszawie, działającą na podstawie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Pol-

skiej, w sprawie o sygnaturze akt [...]. Skarżąca odpowiedziała na wezwanie w piśmie procesowym z 20 czerwca 2024 r. (data nadania).

Zdaniem skarżącej, wykładnia kwestionowanych przepisów Kodeksu cywilnego, przyjęta w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, zgodnie z którą możliwe jest zasiedzenie przez przedsiębiorstwo energetyczne służebności przesyłu w dobrej wierze z doliczeniem okresu posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu do okresu posiadania służebności przesyłu oraz pominięcie przerwania biegu zasiedzenia służebności gruntowej doliczanej do okresu służebności przesyłu, przez prowadzone postępowanie regulacyjne przed Komisją Majątkową w W., zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347, ze zm.), narusza konstytucyjne prawo własności, zasady proporcjonalności, równości wobec prawa oraz demokratycznego państwa prawnego.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna lub gdy braki formalne nie zostały usunięte w ustawowym terminie.

2. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej może być ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. W związku z tym art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK zobowiązuje skarżącego do określenia przedmiotu skargi, tj. do wskazania przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego wydano w jego sprawie orzeczenie, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji i w stosunku do którego domaga się stwierdzenia niezgodności z ustawą zasadniczą.

3. Skarżąca nie określiła jednoznacznie tak rozumianego przedmiotu skargi, zatem Trybunał wezwał do jego doprecyzowania. Zarządzeniem z 5 czerwca 2024 r. zobowiązał skarżącą do wyjaśnienia, czy kwestionuje ona zgodność z Konstytucją wskazanych na stronie pierwszej skargi przepisów Kodeksu cywilnego, czy przywołanych na stronie drugiej, określonych jako jej przedmiot, przepisów innych aktów normatywnych.

3.1. W piśmie procesowym z 20 czerwca 2024 r. (data nadania) kwestia ta nie została wyjaśniona. W lakonicznym uzasadnieniu pełnomocnik skarżącej poinformował jedynie, że przywołane przepisy, szczegółowo opisane w skardze, dotyczą zasiedzenia nieruchomości, gospodarowania nieruchomościami i ich wywłaszczania oraz kwestii wywłaszczenia podmiotów kościelnych w latach pięćdziesiątych i jej rewindykacji od 1 stycznia 1990 r.

3.2. Mając powyższe na względzie, Trybunał stwierdził, że skoro w piśmie procesowym z 20 czerwca 2024 r. skarżąca nie określiła przedmiotu zaskarżenia (nie wskazała, stosownie do art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, przepisu ustawy, na podstawie którego Sąd Okręgowy w P. Wydział II Cywilny Odwoławczy wyrokiem z 2 czerwca 2023 r., sygn. akt [...], orzekł ostatecznie o jej prawach), to nie usunęła braku formalnego skargi konstytucyjnej.

Wskazana okoliczność jest, zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK, podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżące przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.